
M. JAN HUS:
PROMOČNÍ PROMLUVY

PŘEKLADATELSKÁ POZNÁMKA

Naše překlady jsou pořízeny na základě edice Anežky Schmidtové v publikaci *Iohannes Hus, magister Universitatis Carolinae. Positiones, recommendationes, sermones. M. Jan Hus, Universitní promluvy*, Praha 1958, s přihlédnutím k edici Bohumila Ryby *Nový Hus. Nepoznané universitní promluvy Mistra Jana*, Praha 1948 (přetištěno z *Listů filologických*, r. 1947 a 1948).

Dosavadní české překlady Husových promočních projevů: pět ze šesti rekomendací, které původně vydal Konstantin Höfler, přeložil **Milan Svoboda** (s vynecháním sporného projevu *Da adverbia*),¹ z nich jednu, *Recte vivas*, také **Václav Flajšhans**,² čtyři z nich (bez sporných *Da adverbia* a *Principatus virum ostendit*) a s nimi Sedlákem vydanou *Discens factus est sciens* pak **Evžen Stein** v knížce *M. Jan Hus jako universitní rektor a profesor*.³ Z druhé série, z edice **Bohumila Ryby** v *Listech filologických*, sám editor uveřejnil svůj překlad rekomendace *Fulget virtute modestus* ve *Výboru z české literatury*.⁴ Překlady ostatních donedávna nepřeložených rekomendací, tedy těch, které vydal B. Ryba, přinesla v jubilejním husovském roce 2015 naše publikace *Mistr Jan Hus v polemice a za katedrou*.⁵

Předkládaný soubor podává česky veškeré Husovy promoční proslovy včetně dvou sporných. Všechny tyto překlady jsou nové: autorsky nejistá rekomendace *Da adverbia* je zde přeložena vůbec poprvé a překlady, které obsahuje naše kniha z jubilejního roku 2015, jsou opraveny, jazykově a stylisticky upraveny a nově

1 *Mistra Jana Husi Sebrané spisy I*, ed. V. Flajšhans, Praha 1904.

2 *Národní listy* 1898 (8. VII. ráno); týž, *Mistr Jan řečený z Husince*, Praha 1901, s. 155–156; týž, *Malice lidu* 49, 1915, s. 95–96.

3 Z pozůstalosti E. Steina zrevidoval a k vydání připravil B. Ryba, Praha 1948.

4 *Výbor z české literatury doby husitské I*, Praha 1963, s. 94–99.

5 *Mistr Jan Hus v polemice a za katedrou*. Překlady, komentáře a poznámky Jana Nechutová a Jana Fuksová, Brno 2015.

redigovány. Na nově překládaných kusech s výjimkou rekomendace *Recte vivas, Da adverbia* a *Principatus virum ostendit* spolupracovala Jana Malá (Fuksová). Jana Nechutová zpracovala poznámky a pokud možno přesně identifikovala a udala Husův zdroj, citovanou tzv. autoritu, její jsou také překlady veršů, pokud u jejich určení v poznámce není uveden překladatel. Je zodpovědnou překladatelkou a redaktorkou všech textů, její prací jsou také stručné úvody, komentáře k jednotlivým rekomendacím. Konečnou podobu pak překlady a jejich výbava získaly společným úsilím brněnské skupiny editorů *Magistri Iohannis Hus Opera omnia* (MIHOO), jejímiž členy byli aktuálně spolu s Janou Nechutovou a Helenou Krmíčkovou Zuzana Lukšová, Lucie Mazalová, Petra Mutlová a Libor Švanda.

Obsáhlé informace o způsobu práce našeho týmu jsme podali v předmluvách obou předchozích svazečků, *Mistr Jan Hus v polemice a za katedrou* a *Mistr Jan Hus v polemice a v žaláři*. Chceme se vyhnout opakování již řečeného, v této předmluvě se tedy omezíme na údaje, jež se těsněji vztahují právě k textům tohoto posledního svazku.

Každá rekomendace je uvedena nadpisem a záhlavím. Nadpis respektuje dosavadní úzus husovské literatury, je tedy latinský a jsou to počáteční slova tématu; titul tak zároveň ohlašuje téma, jež si autor pro svůj projev zvolil. Záhlaví podává údaje o dochování textu, o autorství, o době vzniku, o edicích a překladech. Šifra B–S odkazuje na standardní soupis Husovy literární činnosti (Bartoš – Spunar⁶). Následuje odstavec s podrobnější informací o dané rekomendaci, s objasněním jejích specifik a problémů, které přináší text sám, jeho překlad či interpretace. Posléze znovu, tentokrát již v češtině, nadpis (s poznámkou pod čarou o původu zvoleného tématu) a konečně text českého překladu.

K textům latinských originálů, z nichž tento překlad vychází, dodejme, že při srovnávání edic s rukopisy jsme na několika místech dospěli k návrhům odlišného čtení, než jaké mají edice; v závažnějších případech na to v poznámkách upozorňujeme, i když jsme si vědomi, že je tato kniha určena širšímu čtenářskému, a nikoli výlučně odbornému publiku. Konstatovali jsme zde již, že se v textech hojně vyskytují citáty: poznámky, které se k nim vztahují, jsou vypracovány podle způsobu uplatňovaného v kritických edicích, nespokojujeme se tedy s povšechným údajem o zdroji Husova citátu, snažíme se o určení místa podle nejnovější kritické edice citovaného autora; místo však určujeme jen knihou (liber) a kapitolou (caput, capitulum), popřípadě paragrafem (odstavcem), u básnických skladeb veršem; jen ve výjimečných případech, kde k tomu byl specifický důvod, uvádíme i stránku edice. Pokud Hus cituje tutéž autoritu ve více rekomendacích, upozorňujeme na to čtenáře v poznámce. Autor našich rekomendací ve shodě se středověkým způsobem a podobně jako všichni literární tvůrci jeho doby cituje své autority tu přesně, tu s více či méně závažnými odchylkami od znění, jaká se pro

---

6 Viz výše v Předmluvě, pozn. 8.

ten který text ustálila a jaká podávají edice, jež u toho kterého textu udáváme v poznámkách. Přesný nebo jen zanedbatelně odlišný citát jsme v textu opatřovali uvozovkami, v poznámce je identifikován odkazem k příslušnému místu citovaného autora a daného spisu. Odchylná znění nebo pouhé aluze, narážky, necháváme v textu rekomendací bez uvozovek a odkaz v poznámce uvádíme zkratkou „srov.“ (= srovnej). Bibliografický údaj o použitých edicích citovaných autorit uvádíme v poznámkách zkráceně, plný údaj může uživatel vyhledat na konci knihy v seznamu Husových zdrojů. Biblické citáty jsou uváděny ve znění Českého ekumenického překladu, v případě potřeby s přihlédnutím k Bibli kralické, a kde to vyžadoval kontext, uplatnili jsme vlastní překlady biblického místa.

O svém překladatelském přístupu jsme podali obecnou informaci v závěru Předmluvy ke knize z r. 2015 (s. 11), translatická část Předmluvy v knize z r. 2019 (s. 9–11) se věnovala spíše jednotlivostem, většinou otázkám souvisejícím s hledáním vhodných ekvivalentů některých latinských vzácných nebo specificky užitých výrazů. V tomto našem rekomendačním svazku upozorňují na problémy lexika a na střety slovní zásoby středověké latiny a moderní češtiny stručné úvody před překlady jednotlivých rekomendací.

Jana Nechutová

